

Ρήγας Βελεστινλής. Σχέδιο Ν. Μοσχολάκη.
'Εθνικὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο, Ἀθήνα.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΑΣΧΑΛΗ Μ. ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗ

ΡΗΓΑΣ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗΣ

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

ΑΘΗΝΑ 1998

ISBN 960 - 560 - 012 - 9

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα έκδοση εντάσσεται στο πλαίσιο των εκδηλώσεων που οργάνωσε η Βουλή των Ελλήνων προκειμένου να τιμήσει τη διακοσιοστή επέτειο από τον μαρτυρικό θάνατο του Ρήγα Φεραίου-Βελεστινλή και τη γέννηση του εθνικού μας ποιητή Διονυσίου Σολωμού.

Στο βιβλίο αυτό του καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Πασχάλη Κιτρομηλίδη επιχειρείται η παρουσίαση στον ελληνικό λαό και ειδικότερα στη νεολαία μας της δράσης και του πνευματικού έργου του Ρήγα, του πρωτομάρτυρα της ελληνικής εθνεγερσίας, αλλά και του πρωτοπόρου σπορέα των ιδεών του ριζοσπαστικού συνταγματισμού, της ισοπολιτείας, του δημοκρατικού πατριωτισμού, του κοινωνικού εξισωτισμού και της συνεργασίας των λαών. Η παρουσίαση αυτή έχει συγκριτική βάση και γίνεται σε συνάρτηση με τη δυναμική που ανέπτυξαν στην υπόλοιπη Ευρώπη το πνευματικό κίνημα του Διαφωτισμού και η Γαλλική Επανάσταση.

Η σκέψη και η δράση του Ρήγα επικεντρώνονται

στην αντίληψη της κοινότητας των πολιτών ως υπέρτατου και αυτόνομου πολιτειακού οργάνου, χωρίς την παρεμβολή φυλετικών, εθνικών, θρησκευτικών και ταξικών διακρίσεων. Ο «αυτοκράτωρ λαός» συγκροτεί την πολιτεία απολαμβάνοντας την ελευθερία ως δημόσιο αγαθό, αλλά και έχοντας την αποκλειστική ευθύνη για τη διατήρηση και διεύρυνση του φάσματος των πολιτικών και κοινωνικών του δικαιωμάτων.

Σε μια εποχή που η αντιφατική διαδικασία της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και της επέκτασης των εθνοπολιτισμικών αντιθέσεων, οι οποίες πλήττουν εκτεταμένες ζώνες του πλανήτη, δημιουργεί αμηχανία και κενό ιδεολογίας, το έργο του Ρήγα έχει τη δυνατότητα να γονιμοποιήσει και πάλι την εθνική μνήμη και τον δημόσιο λόγο, ενσταλάζοντάς τους τη ζείδωρη πνοή των διαφωτιστικών και δημοκρατικών ιδεών, που αποτελούν την κορωνίδα του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Οι οραματισμοί του Ρήγα είναι ακόμη ζωντανοί και επίκαιροι. Πιστεύω ότι μπορούν να εξυπηρετήσουν και στις μέρες μας τα πανανθρώπινα ιδεώδη της προόδου, της αλληλοκατανόησης και της συνεργασίας των λαών, της ατομικής και συλλογικής χειραφέτησης.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΧΡ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ
Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων

Σεπτέμβριος 1998

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Συναισθάνομαι βαθιά τὴν τιμὴν — ἀλλὰ καὶ τὴν εὐθύνην — ποῦ μοῦ ἔκανε ὁ κατ' ἐξοχὴν θεσμὸς τῆς δημοκρατικῆς διακυβέρνησης τῆς χώρας, ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων, νὰ μοῦ ἀναθέσει νὰ παρουσιάσω μὲ τὸν κριτικὸ λόγον τῆς ἱστορικῆς ἀνάλυσης καὶ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης τὴν πράξιν καὶ τὸν στοχασμὸ τοῦ θεμελιωτῆ τῆς νεότερης δημοκρατικῆς παράδοσης στὰ Βαλκάνια, τοῦ Ρήγα Βελεστινλῆ, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς διακοσιοστῆς ἐπετείου τοῦ μαρτυρίου του. Θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω τὶς εὐχαριστίες μου στὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων κύριον Ἀπόστολον Κακλαμάνη γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνην του.

Τὸ ἔργον μου διευκολύνθηκε τὰ μέγιστα χάριν τοῦ πνεύματος τῆς συνεργασίας τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, συναδέλφου καθηγητῆ κ. Π. Τζωρτζόπουλου.

Ὁ Διοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Μορφωτικοῦ τῆς Ἰδρύματος κύριος Θ. Καρατζᾶς, μὲ τὸ γνωστὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴν προαγωγὴν τῶν

πνευματικῶν ἔργων, πρόθυμα ἔδωσε τὴ συγκατάθεσή του νὰ χρησιμοποιοῦν γιὰ τοὺς σκοποὺς τοῦ παρόντος βιβλίου κατάλληλα διασκευασμένο, διευρυμένο καὶ ἐνημερωμένο, τὸ κείμενο γιὰ τὸν Ρήγα ἀπὸ τὸ βιβλίο μου, *Νεοελληνικὸς Διαφωτισμὸς. Οἱ πολιτικὲς καὶ κοινωνικὲς ἰδέες* (Ἀθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ., 1996).

Γιὰ τὴν πολύπλευρη βοήθειά τους στὴ διεκπεραίωση τῆς ἐντολῆς τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω τοὺς συνεργάτες τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα κυρίου Γεώργιο Κόκκινο καὶ Εὐάγγελο Δρακόπουλο. Στὴ συναγωγή τῆς εἰκονογράφησης βοήθησε ἡ κυρία Αἰκατερίνη Φλεριανοῦ.

Στὴν πραγματοποίηση τῆς ἔκδοσης συνέβαλαν θετικά ἔμπειροι συμπαραστάτες ἀπὸ παλαιότερες ἤδη συνεργασίες μας, ἡ κυρία Ἑλένη Γεωργιάδου καὶ ὁ κύριος Σταῦρος Ἀνεστίδης. Ὁ κύριος Χρῆστος Α. Δάρρας καὶ οἱ συνεργάτες τοῦ «Ἰδεογράμματος» προσέφεραν τὸ καλύτερο ποῦ διαθέτει ἡ τέχνη τῆς παραδοσιακῆς τυπογραφίας σήμερα στὴ χώρα μας. Τοὺς εὐχαριστῶ ὅλους ἀπὸ καρδιάς.

Π. Μ. Κ.

15 Αὐγούστου 1998